

Commissie voor Economische Aangelegenheden

Kenmerk/Referentie: 170598/III.2.2./AK/ha
Datum: 25-04-2017
Betreft: **Commissie voor Economische Aangelegenheden**
Contact: Andreas Kochs
Doorkiesnummer.: 02821 – 7930- 25

Geachte heer/mevrouw,

Namens de voorzitter van de Commissie voor Economische Aangelegenheden, dhr. Dr. Dietzfelbinger, nodigen wij u uit voor de 35ste vergadering van de Commissie voor Economische Aangelegenheden

op 10 mei 2017 om 14.00 uur op de Campus van de Universiteit Wageningen, Gebouw Impulse, gebouwnummer 115, Stippeneng 2 te Wageningen.

U ontvangt hierbij de agenda van de vergadering en een toelichting daarop.

Wij adviseren u gebruik te maken van de parkeergelegenheid bij het **Gebouw Plus Ultra, Bronland 12**, ca. 5 minuten loopafstand.

drs. J.P.M. Kamps / secretaris

AGENDA

- Punt 1**   **Begroeting en Opening**
- Punt 2**   **Verslag van de vergadering d.d. 2 november 2016 (bijlage)**
- Punt 3**   **Presentatie Regio Food Valley (bijlage)**
- Punt 4**   **Kandidatuur Euregionale 2022 – NiederRheinLande (bijlage)**
- Punt 5**   **Actieteam GEA (bijlage)**
- Punt 6**   **INTERREG V A Deutschland-Nederland (bijlage)**
Actuele stand van zaken INTERREG VA
- a. Verslag uit de stuurgroepen december 2016 en maart 2017
  - b. Projectoverzicht INTERREG VA
- Punt 7**   **Mededelingen/Rondvraag**
- a) Stand van zaken windmolens Reichswald
  - b) Grensoverschrijdend openbaar vervoer (treinverbinding Arnhem-Emmerich-Düsseldorf)
  - c) Euregio-Wegwijzer
  - d) Uitslag Tweede Kamer verkiezingen Nederland
- Punt 8**   **Presentatie I-AT - Interregional Automated Transport met aansluitend bezichtiging/demonstratie autonoom rijdende Shuttle-voertuigen (bijlage)**
- Punt 9**   **Sluiting**

**Verslag van de vergadering
van de commissie voor economische aangelegenheden
op 2 november 2016 ten kantore van de Euregio Rijn-Waal**

Aanwezig	Zie presentielijst
PUNT 1	<p>Begroeting en opening De voorzitter, de heer Dietzfelbinger, begroet de aanwezigen en opent de vergadering.</p>
PUNT 2	<p>Goedkeuring van het verslag van de vergadering op 20 april 2016 Het verslag wordt ongewijzigd unaniem vastgesteld.</p> <p>De heer Riza Dogan deelt mede dat hij als vervanger van de heer Doede Sijtsma voor de provincie Gelderland aan de vergadering deelneemt.</p>
PUNT 3	<p>Bidbook Euregionale 2022</p> <p>De heer Kamps licht het concept Regionale toe en brengt in dit verband nogmaals het belang van de ontwikkeling van een Euregionale voor het Duitse en voor het Nederlandse deel van het Euregiogebied onder de aandacht. In het kader van een eerste haalbaarheidsstudie van de Kreis Kleve en de provincie Gelderland in 2014 zijn de mogelijkheden van een Euregionale voor het eerst voor de regio uitgewerkt. Momenteel vindt er een Regionale in het westelijke deel van Münsterland plaats. De Regionale is een programma voor het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio's in Nordrhein-Westfalen. Projecten die in het kader van een Regionale worden ontwikkeld en van een positief advies worden voorzien, kunnen vervolgens met prioriteit uit de subsidieprogramma's van het Land NRW worden gesubsidieerd. De provincie Gelderland gaat na of zij eveneens een dergelijke mogelijkheid tot stand kan brengen. Voor de Euregio Rijn-Waal is dit een interessante aanzet voor de ontwikkeling van nieuwe grensoverschrijdende projecten.</p> <p>Langs de Niederrhein (Kleve, Wesel, Duisburg en Düsseldorf) is tot op heden nog geen Regionale georganiseerd. Medio 2016 vond er een oproep van het Städtebauministerium des Landes Nordrhein-Westfalen plaats voor de aanbesteding van een Regionale 2022/2025. De aanbestedingstermijn eindigt op 9 december 2016. In het kader van een People-to-People-project wordt momenteel door Büro StadtUmbau GmbH uit Kevelaer de aanbesteding voor een Regionale voorbereid. Het gebied van deze Regionale moet in de kern Kreis Kleve, Kreis Wesel, Stadt Duisburg en Stadt Düsseldorf aan Duitse zijde en de provincie Gelderland aan Nederlandse zijde omvatten. Ook de Kreise en gemeenten langs de Mittlere Niederrhein, vertegenwoordigd in Standort Niederrhein GmbH, en nog meer potentiële partners, bijv. uit Limburg/Noord-Brabant, worden uitgenodigd om deel te nemen aan de aanbesteding. Onderwerpen voor een aanbesteding zijn economie, innovatie en identiteit of</p>

	<p>levenskwaliteit met de Rijn als verbindend element.</p> <p>De voortgang van dit proces moet in de NiederRheinlande-Konferenz op 11 november 2016 worden gepresenteerd. Voor deze conferentie zijn de leden van de commissie voor economische aangelegenheden ook uitgenodigd.</p> <p>De gemeente Nijmegen informeert of ook de regio Arnhem-Nijmegen als partner deelneemt. De gemeente Ede voegt hier aan toe dat dit ook voor Ede-Wageningen interessant zou zijn. De gemeente Cuijk informeert naar de deelname van de provincie Limburg en de provincie Noord-Brabant. Hier zijn ook interessante projectpartners te vinden, bijv. Agrifood-Capital. De heer Kamps geeft aan dat alleen de provincie Gelderland partner is. De grotere steden worden nog benaderd. De provincies Limburg en Noord-Brabant kunnen zich in de loop van het proces aansluiten. Er dient echter rekening mee te worden gehouden dat het om een Duits initiatief gaat, dat Duitse projecten subsidieert. Alles wat euregionaal kan worden gerealiseerd, moet ook in Nederland worden gepland.</p> <p>De provincie Gelderland merkt op dat het initiatief voor de inhoudelijke programma's van de provincie zeer interessant is. Ook van de kant van de provincie wordt contact met de gemeenten gezocht. De heer Kamps geeft aan dat de provincie Gelderland onderzoekt of de Euregionale in de politiek kan worden verankerd, en wel met een passende financiële regeling. De provincie werkt actief aan de aanbesteding en de financiering ervan mee. Wanneer wordt gezocht naar verbinding met Duitsland, wordt de positie van de provincie Gelderland in de Nederlandse corridor versterkt. Het bewustzijn voor de meerwaarde van een Euregionale moet nog groeien.</p> <p>De heer dr. Henseler, IHK, merkt op dat juist wordt gezocht naar samengaan met de Nederlandse partners en wijst in dit verband ook nog eens op de NiederRheinlande-Konferenz op 11 november 2016. Ter ondersteuning van de aanbesteding is men zeer bereid het format van een <i>letter of intent</i> beschikbaar te stellen.</p> <p>Kreis Wesel deelt mede dat de steden en gemeenten van de Kreis Wesel het initiatief ook ondersteunen.</p> <p>De heer Kamps geeft aan dat op 24 november in de Euregioraad van de Euregionale verslag wordt gedaan en uiteraard worden de leden geïnformeerd over het resultaat van de aanbestedingsprocedure voor de Regionalen 2022 en 2025.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennismeming</p>
PUNT 4	INTERREG V A Deutschland-Nederland
4.1a	<p>Stand van zaken INTERREG V A</p> <p>De heer Zoete, RPM ERW, doet verslag van de stuurgroepvergaderingen in juni</p>

2016 en september 2016 en van de stand van zaken in INTERREG V A.

- In de vergadering van de INTERREG V A-stuurgroep Euregio Rijn-Waal op 30 juni 2016 zijn de volgende regionale projecten goedgekeurd ten laste van het regionale budget van prioriteit 2:

- Qualifikation in Waldarbeit (kosten € 429.499,31; EU-middelen € 214.749,65)
- Zicht op heden en verleden (kosten € 2.222.586,00; EU-middelen € 1.111.293,00)

Deze projecten hadden van de commissies al een positief advies gekregen; de adviezen zijn door de Euregioraad overgenomen.

- In de vergadering van de INTERREG V A-stuurgroep Euregio Rijn-Waal op 15 september 2016 is het volgende regionale project goedgekeurd ten laste van het regionale budget van prioriteit 2:

- Dynamic Borders an Rhein und Maas (kosten € 726.831,50; EU-middelen € 363.415,75)

Dit project had van de commissies al een positief advies gekregen; de adviezen zijn door de Euregioraad overgenomen.

- In de vergadering van de INTERREG V A-stuurgroep Euregio Rijn-Waal op 30 juni 2016 zijn de volgende supraregionale strategische initiatieven goedgekeurd ten laste van het supraregionale budget van prioriteit 1:

- Sectors (kosten € 9.884.989,00; EU-middelen 4.942.494,00)
- E-Bus: In motion Charging (kosten € 8.656.818,00; EU-middelen 4.328.409,00)

Deze strategische initiatieven hebben van het INTERREG Innovatie Overleg een positief advies gekregen; de adviezen zijn door de INTERREG V A-stuurgroep Euregio Rijn-Waal overgenomen.

Tot nu toe zijn er zestien projecten door de INTERREG-stuurgroep goedgekeurd, vijf supraregionale projecten en elf regionale projecten, voor een totaalbedrag aan EU-gelden van ca. € 34,4 miljoen.

43% van de regionale middelen is inmiddels in projecten vastgelegd.

De gemeente Nijmegen vraagt of er gezien de aanzienlijke reservering van middelen in de komende jaren nog ruimte is voor projecten.

De heer Zoete deelt mede dat op grond van de grote concurrentie in het programmagebied al 65% van het budget op programmaniveau is vastgelegd. Voor regionale projecten van prioriteit 1 (economie) is tot nu toe nog geen 5% van de middelen gereserveerd.

	<p><u>Besluit:</u> Kennisneming</p>
4.1b	<p>Strategische initiatieven in voorbereiding</p> <p>De heer Zoete licht het overzicht kort toe. Er zijn geen andere kanttekeningen bij dit punt.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennisneming</p>
4.2a	<p>Presentatie van het projectvoorstel XTC-RFID</p> <p>De voorzitter nodigt de heer Dr. Papelewski, IMST GmbH, uit om het projectvoorstel voor de provincie Gelderland aan de commissie te presenteren. De leadpartner licht het projectvoorstel toe.</p> <p>De gemeente Nijmegen stelt op grond van de presentatie de vraag of het product niet al klaar is.</p> <p>De aanvrager geeft aan dat het product nog volstrekt niet klaar is, maar dat men het project op basis van een octrooi heeft ontwikkeld en dat hiertoe tot nu toe uitsluitend kleinere tests zijn uitgevoerd. Voor de ontwikkeling van het product zijn meer tests en meer onderzoek noodzakelijk.</p> <p>De gemeente Nijmegen vraagt met het oog op de totale kosten van het project van ca. EUR 3,5 miljoen naar de effecten voor de arbeidsmarkt. Zullen er ook effecten voor de arbeidsmarkt in deze regio zijn? Dit ook gezien het gegeven dat een van de projectpartners in Flevoland is gevestigd.</p> <p>Als het gaat om arbeidsmarkteffecten in de regio wijst de aanvrager er op dat nieuwe arbeidsplaatsen uiteindelijk bij IMST in Kamp-Lintfort ontstaan.</p> <p>De voorzitter dankt voor de uiteenzettingen en deelt mede dat de commissie in deze vergadering een advies zal uitspreken. De projectdrager wordt hierover door de secretaris op de hoogte gesteld.</p> <p><u>Standpuntbepaling:</u></p> <p>De heer Kamps merkt hierbij principieel op dat het project XTC-RFID een project van een strategisch initiatief is en dat het Innovatie Overleg er al een positief advies aan heeft verleend. Ook buiten de Euregio Rijn-Waal gevestigde partners, bijv. Flevoland, kunnen aan het project deelnemen. Verder is er voor de technische relevantie een expertiserapport opgemaakt en is er een subsidietoetsing (Beihilfeprüfung) uitgevoerd. De gemeente Nijmegen vraagt of de financiering niet ook via een lening kan plaatsvinden. De heer Kamps zegt</p>

	<p>hierover dat het instrument van de revolverende fonds al op programmaniveau is besproken. Van de inzet van een dergelijk instrument is voor de huidige programmaperiode afgezien.</p> <p>De heer Boomsma, RPM ERW, benadrukt dat in de huidige projectontwikkelingsfase nog geen „Proof of Principal“ aanwezig is en er dus geen particulier kapitaal kan worden ontvangen.</p> <p>De commissie komt tot het besluit dat er aan dit project een positief advies kan worden verleend.</p> <p><u>Besluit:</u> Het project met een unaniem positief advies aan de Euregioraad doorsturen.</p>
<p>4.2b</p>	<p>Presentatie van het projectvoorstel „Interregional Automated Transport“ (IAT)</p> <p>De voorzitter nodigt de heer Bruil, provincie Gelderland, uit om het projectvoorstel aan de commissie te presenteren. De leadpartner licht het projectvoorstel toe.</p> <p>De IHK vraagt of een dergelijk visionair concept ook voor de scheepvaart geschikt is. De aanvrager geeft aan dat er op basis van de gedifferentieerde omgevingsvariabelen zeker mogelijkheden zijn om het concept voor de scheepvaart bruikbaar te maken.</p> <p>Het RPM ERW vraagt waarom de provincie Gelderland leadpartner van het project is. De aanvrager antwoordt dat voor de provincie Gelderland de toekomst van de toeleveringsindustrie (buiten de klassieke automobielenindustrie) centraal staat en dat de provincie hierin passende mogelijkheden voor de regio ziet.</p> <p>De gemeente Ede vraagt hoe het succes van het WE-Pod-project kan worden verbonden met het IAT-project. De aanvrager wijst in dit verband op de nieuw te ontwikkelen transportvormen en op de innovatieve grensoverschrijdende aanpak die men met het project IAT wil volgen.</p> <p>De gemeente Nijmegen stelt kritische vragen over de kostenbegroting en het financieringsplan. Het is onduidelijk welke activiteiten voor welke kosten moeten worden uitgevoerd. Met name de post personele kosten is zeer hoog. De aanvrager geeft aan dat de hoogte van de personele kosten vooral kan worden herleid tot de personele ontwikkelingskosten voor de diverse (deel-)producten.</p> <p>De IHK merkt op dat de techniek al op de markt is of al bestaat. De projectdrager bevestigt dit met de kanttekening dat de huidige kennis met name aanwezig is bij Amerikaanse fabrikanten en dienovereenkomstig wordt beschermd. Om ervoor te zorgen dat bedrijven in Europa op dit gebied ook concurrerend kunnen worden, moet deze kennis ook in Europa worden</p>

	<p>ontwikkeld. Daarnaast moeten er ook grensoverschrijdende richtlijnen en wetgeving voor autonoom rijden worden ontwikkeld.</p> <p>De voorzitter dankt voor de uiteenzettingen en deelt mede dat de commissie in deze vergadering een advies zal uitspreken. De projectdrager wordt hierover door de secretaris op de hoogte gesteld.</p> <p><u>Standpuntbepaling:</u></p> <p>De heer Kamps merkt hierbij principieel op dat het project IAT een project van een strategisch initiatief is en dat het Innovatie Overleg er al een positief advies aan heeft verleend.</p> <p>De commissie komt tot het besluit dat er aan dit project een positief advies kan worden verleend.</p> <p><u>Besluit:</u></p> <p>Het project met een unaniem positief advies aan de Euregioraad doorsturen.</p>
4.2c	<p>Presentatie van het projectvoorstel „Regional Skills“</p> <p>De voorzitter nodigt de heer Schellekens, Huis van de Brabantse Kempen, en de heer Rauter, Fachwerk Wesel, uit om het projectvoorstel aan de commissie te presenteren. De leadpartner licht het projectvoorstel toe.</p> <p>De gemeente Cuijk vraagt of ook de HAS Hogeschool in 's-Hertogenbosch bij het project betrokken is. De betrokkenheid van Agrifood-Capital zou ook wenselijk zijn. De aanvrager geeft aan dat de HAS via de Stichting Huis van de Brabantse Kempen betrokken is.</p> <p>De heer Kamps merkt op dat de 200 bij het project te betrekken ondernemingen ook een bijdrage zouden moeten leveren aan de financiering van het project. De aanvrager geeft aan dat het problematisch is de ondernemingen in dit stadium financieel te verplichten.</p> <p>De heer Kamps wijst nogmaals met nadruk op de eigen bijdrage van het midden- en kleinbedrijf, welke ook via de leadpartner kan worden gepresenteerd.</p> <p><u>Standpuntbepaling:</u></p> <p>De commissie heeft over dit project intensief overleg gevoerd en formuleert het in principe positieve standpunt dat</p> <ul style="list-style-type: none"> - het project op een bredere basis moet worden gevestigd (bijv. door directe betrokkenheid van de HAS, Agrifood-Capital, Regio Food Valley en het Agentur für Arbeit); - bij de kostenbegroting en het financieringsplan bijdragen van ondernemingen moeten worden betrokken;

	<ul style="list-style-type: none"> - de competentiestructuur bij de projectpartners met het oog op de omgang met vluchtelingen in acht moet worden genomen. <p><u>Besluit:</u> Het project met een in principe positief advies en met de kanttekening dat</p> <ul style="list-style-type: none"> - het project op een bredere basis moet worden gevestigd (bijv. door directe betrokkenheid van de HAS, Agrifood-Capital, Regio Food Valley en het Agentur für Arbeit); - bij de kostenbegroting en het financieringsplan bijdragen van ondernemingen moeten worden betrokken; - de competentiestructuur bij de projectpartners met het oog op de omgang met vluchtelingen in acht moet worden genomen; <p>aan de Euregioraad doorsturen.</p>
PUNT 5	<p>Mededelingen</p> <p>a. Platform voor raadsleden</p> <p>Op verzoek van de voorzitter licht de heer Kamps dit punt toe. Het Platform voor raadsleden van de Euregioraad is inmiddels twee keer bijeen geweest. Samen met het Euregio-platform wordt momenteel gewerkt aan een communicatie- en werkplan. Dit plan wordt op 24 november in de Euregioraad gepresenteerd.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennismening</p> <p>b. Stand van zaken Windmolens Reichswald Kranenburg</p> <p>De heer Kamps schetst de stand van zaken van het project Windmolens Reichswald Kranenburg. De Euregio Rijn-Waal heeft in deze gesprekken de rol van bemiddelaar. Deze gesprekken hebben als doel een goede uitwisseling van informatie te waarborgen. Welke procedures lopen bij welke instanties, enz. De uitwisseling is objectief. Vast staat dat de gemeenten verschillende standpunten innemen. Het is ook niet de taak van de Euregio Rijn-Waal deze opvattingen met elkaar in overeenstemming te brengen, zij dient er veeleer voor te zorgen dat partijen elkaar wederzijds informeren. Inmiddels hebben er zes van dit soort gesprekken plaatsgevonden. Wanneer de burgemeesters opnieuw een gesprek wensen, wordt er een datum overeengekomen.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennismening</p>

c. Eindejaarsbijeenkomst 2016 / 45 jaar Euregio Rijn-Waal

De heer Kamps spreekt nogmaals de uitnodiging uit voor de eindejaarsbijeenkomst van dit jaar en voor de aansluitende kerstmarkt.

d. Vergaderschema 2017

Er zijn geen vragen over de punten 5c en 5d.

Besluit:

Kennisneming van punt 5c und 5d.

Kleve, 9 november 2016

A. Kochs
Ambtelijk secretaris

Presentatie Regio FoodValley

De Gelderse regio FoodValley heeft de ambitie zich te ontwikkelen tot hét agrofoodcentrum van Europa, de internationale topregio voor kennis en innovaties op gebied van gezonde en duurzame voeding!

De Gelderse regio FoodValley is bekend door haar kennis en toepassingen op het gebied van Food. De stichting Regio FoodValley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten: Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal, en Wageningen, met in totaal 345.000 inwoners.

Met Wageningen UR als centraal ankerpunt van kennis, research en innovatie staat de Gelderse regio Food Valley internationaal op de kaart als toonaangevend kennis- en innovatiecluster.

Met kennis over food als bindmiddel, is de regio een aantrekkelijke vestigingsplaats voor food-gerelateerde kennisintensieve bedrijven en kennisinstellingen. Dat brengt een goede werkgelegenheid in de agrofood-sector, maar bijvoorbeeld ook bij ICT-bedrijven en in de logistieke sector. Deze clustering biedt kansen voor de hele regio en onderwijsmogelijkheden die hierin excelleren. De Stichting Food Valley is eveneens betrokken bij het grensoverschrijdende project FOOD 2020; een open regeling voor bedrijven in de agrofood-sector.

De stichting Food Valley NL, die gevestigd is in Wageningen, speelt een centrale rol in het onbegrensd netwerk. In Europa, Azië en Amerika wordt gewerkt aan een netwerk van kennisinstellingen en foodbedrijven. De stichting FoodValley faciliteert de thuisbasis van veel van deze instellingen en bedrijven en zal dus ook belangrijk zijn voor de verbinding met Duitsland, met name als het gaat over de samenwerkingsmogelijkheden met Agrobusiness Niederrhein.

Kandidatuur Euregionale 2022 - NiederRheinLande

De regering van de deelstaat Nordrhein-Westfalen heeft op 14 maart 2017 de beslissing voor de REGIONALEN 2022/2025 genomen. Helaas hoort NiederRheinlande niet bij de geselecteerde regio's die een Regionale mogen organiseren.

Hoewel de uitslag voor de REGIONALEN 2022/2025 anders was dan verwacht, kon toch een wezenlijk doel van de kandidatuur worden bereikt: De NiederRheinLande hebben zich als één regio met een gezamenlijke strategie gepresenteerd. De deelstaatregering benadrukt hierbij ook het unieke kenmerk van de grensoverschrijdende samenwerking met de Nederlandse partners. De persmededeling van het kabinet is als bijlage bijgevoegd.

Het proces van de kandidatuur heeft aangetoond, dat deze regio zich tot een grensoverschrijdende regio ontwikkelt, die het potentieel heeft, een voorbeeld voor de Europese integratie te worden.

Zowel de gedeputeerden van de Provincie Gelderland, Bea Schouten en Michiel Scheffer alsook vertegenwoordigers van enkele lidorganisaties van de Euregio Rijn-Waal zoals de gemeente Nijmegen en de IHK Duisburg hebben aangegeven, dat aan de gekozen strategie zou moeten worden vastgehouden. De wil tot samenwerking in de regio, tot verdere verdieping van de regionale en grensoverschrijdende samenwerking, dient verder te worden opgepakt en geïntensiveerd.

In de vergadering van het Dagelijks Bestuur van de Euregio Rijn-Waal d.d. 7 april 2017 werd eveneens over de verdere aanpak gesproken. De RegionalAgentur Niederrhein zal proactief het Ministerium für Bauen, Wohnen, Stadtentwicklung und Verkehr benaderen, om in het kader van de volgende stuurgroepvergadering nog eens de opmerkingen en aanmerkingen betreffende de kandidatuur met alle betrokkenen te bespreken.

Er is afgesproken, dat men zeker op de uitnodiging van het Ministerie, om eventueel delen van de beschreven regionale samenwerking te ondersteunen in zal gaan. Een gesprek zal pas na de deelstaatverkiezingen van NRW in mei gepland worden.

Besluitvoorstel:

Bespreking en kennisname

Presseinformation – 214/3/2017

14.03.2017
Seite 1 von 3

Entscheidung des Kabinetts zu REGIONALEN 2022 und 2025: Gleich drei Regionen erhalten den Zuschlag und bekommen millionenschwere Förderung des Landes NRW

Staatskanzlei
Pressestelle
40190 Düsseldorf
Telefon 0211 837-1134 oder 1405
Telefax 0211 837-1144

presse@stk.nrw.de
www.land.nrw

Das Ministerium für Bauen, Wohnen, Stadtentwicklung und Verkehr teilt mit:

REGIONALEN verbessern die interkommunale Zusammenarbeit von Städten und Gemeinden und stärken dadurch die Regionen, deren Wirtschaft, den Tourismus und die Mobilität der Menschen vor Ort. Aus insgesamt sieben Bewerbern hat das Landeskabinett nun drei Regionen ausgewählt, die sich für die Durchführung der REGIONALEN 2022 und 2025 beworben haben. Die konkrete zeitliche Abfolge wird noch festgelegt werden. Die Kooperationen von Kreisen, Städten und Gemeinden werden mit Fördermitteln des Landes NRW in dreistelliger Millionenhöhe unterstützt. Folgende Regionen haben den Zuschlag erhalten:

- Bergisches Rheinland mit dem Oberbergischen Kreis, Teilen des Rhein-Sieg-Kreises und dem Rheinisch-Bergischen Kreis
- Südwestfalen mit den Kreisen Soest, Olpe, Siegen-Wittgenstein, dem Märkischen Kreis und dem Hochsauerlandkreis
- Ostwestfalen-Lippe mit den Kreisen Gütersloh, Herford, Höxter, Lippe, Minden-Lübbecke und Paderborn sowie der kreisfreien Stadt Bielefeld

Stadtentwicklungsminister Michael Groschek sagte nach der Kabinettsentscheidung: „Die REGIONALEN in NRW haben sich zu echten Rennern entwickelt und sind bundesweit einzigartig. Sie eröffnen der jeweiligen Region vielfältige Möglichkeiten, das Lebensumfeld der Menschen attraktiver zu gestalten. Mit Hilfe der REGIONALEN verbessert sich fast automatisch die Schlagkraft der Regionen. Das große Interesse und die bemerkenswerte Qualität der Bewerbungen zeigen einmal mehr, wie wichtig dieses Format für die Entwicklung der Regionen des Landes ist.“

Das Landeskabinett hat sich mit dieser Entscheidung der einstimmigen Empfehlung der Fachjury angeschlossen. Bei allen drei Wettbewerbsbeiträgen handelt es sich um strukturell und konzeptionell angelegte Bewerbungen, die Themen von Stadt-Land-Beziehungen in überzeugender Weise und mit erfolgsversprechenden regionalen Strategien angehen.

Die Kommunen im Bergischen Rheinland wollen stärker kooperieren, um gegen die großen Städte der Rheinschiene bestehen zu können. So soll in dem ländlichen Raum mit verschiedenen Maßnahmen unter anderem die Wirtschaft gestärkt werden, damit die Region nicht nur als Pendlerregion wahrgenommen wird.

Ostwestfalen-Lippe ist mit seinen Stadtzentren und dem ländlichen Raum sehr vielfältig aufgestellt. Die Attraktivität der Region soll durch eine gleichmäßigere Entwicklung sichergestellt werden, beispielsweise durch eine verbesserte Daseinsvorsorge.

Südwestfalen schließlich möchte verhindern, dass insbesondere junge Menschen die Region verlassen und setzt hierfür ganz auf die Digitalisierung. Beispielsweise sollen mit digitalen Plattformen Mobilität der Menschen vor Ort erhöht oder die gesundheitliche Versorgung verbessert werden.

Auch die Bewerbungen der anderen vier Regionen konnten mit guten Ideen punkten. Daher wird die Landesregierung mit den Empfehlungen der Jury auf die einzelnen Regionen noch gesondert zugehen:

- Bergisches Städtedreieck mit dem Kreis Mettmann:
Die Landesregierung wird nach geeigneten Finanzierungsmöglichkeiten suchen, um das für die Region typische sehr stark ausgeprägte bürgerschaftliche Engagement zu unterstützen.
- Stadt Hagen zusammen mit dem Ennepe-Ruhr-Kreis, den Städten Fröndenberg und Schwerte sowie den Städten Dortmund und Bochum und dem Regionalverband Ruhr als Partner:
Für die besonderen Problemlagen entlang der B7 sind zukunftsweisende Lösungen zu finden, beispielsweise durch städtebauliche und Natur-

schutz-Maßnahmen. Die Landesregierung wird prüfen, wie sie diesen Prozess unterstützen kann.

- Innovationsregion Rheinisches Revier mit den Kreisen Düren, Euskirchen, Heinsberg, Rhein-Erft-Kreis und Rhein-Kreis Neuss sowie der Städteregion Aachen:

Die Landesregierung wird nach Möglichkeiten suchen, die Konzepte für einen Strukturwandel in dem ehemaligen Braunkohlerevier vor allem mit Planungsprozessen besonders zu unterstützen. Dafür werden Wissenschaftsministerin Svenja Schulze, Wirtschaftsminister Garrelt Duin und Stadtentwicklungsminister Michael Groschek auf die Region zugehen, um konkrete Umsetzungsschritte zu vereinbaren.

- NiederRheinLande – die Städte Düsseldorf, Duisburg, Krefeld und Mönchengladbach, die Kreise Kleve, Viersen und Wesel, der Rhein-Kreis Neuss sowie Teile der Provinz Gelderland, Limburg und Nordbrabant:

Die Kooperation mit den Niederlanden ist ein Alleinstellungsmerkmal der Region und als dieses besonders zu würdigen. Dazu zählt beispielsweise die Schaffung von grenzüberschreitenden Radwegen. Daher wird das Land prüfen, innerhalb bestehender Strukturen und Förderangebote diese Form regionaler Kooperation zu unterstützen.

Mit den REGIONALEN macht die Landesregierung ein bundesweit einmaliges Angebot für interkommunale Kooperation. Im Rahmen der REGIONALE 2016 hat das Land NRW alleine dem Westlichen Münsterland bislang 114 Millionen Euro zur Verfügung gestellt. Das Investitionsvolumen ist um ein Vielfaches höher. Die konkreten Durchführungszeiträume werden mit den drei ausgewählten Regionen auf Grundlage ihrer Projektabläufe verabredet.

Pressekontakt: maik.grimmeck@mbwsv.nrw.de, Tel. 0211/3843-1019

Dieser Presstext ist auch über das Internet verfügbar unter der Internet-Adresse der Landesregierung <http://www.land.nrw>

Stand van zaken Actieteam Grensoverschrijdende Economie en Arbeid

De Nederlandse grens met België en Duitsland is meer dan duizend kilometer lang. In de grensregio's liggen zeven provincies en meer dan honderd gemeenten waar bijna zes miljoen Nederlanders werken, ondernemen of studeren. Voor hen liggen er ook allerlei kansen net over de grens. Die kansen worden nu niet of onvoldoende benut. De economie en arbeidsmarkt in de grensregio's functioneren daardoor minder goed dan in andere Nederlandse regio's. In de grensgebieden is de arbeidsparticipatie dan ook relatief lager en de werkloosheid hoger.

Daarom heeft Nederland eind 2015 het Actieteam Grensoverschrijdende Economie en Arbeid opgericht. In het actieteam werken bestuurders en professionals van grensgemeenten, -provincies, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, Euregio's, MKB-Nederland en de Rijksoverheid nauw met elkaar samen. De Euregio Rijn-Waal is namens alle Euregio's in het Actieteam vertegenwoordigd.

De belangrijkste doelen van het actieteam zijn het vergroten van het bewustzijn van kansen en mogelijkheden net over de grens. En het zoveel mogelijk wegnemen van grensbelemmeringen. Op welke manier dat gebeurt, is door het actieteam vastgelegd in een rapport en actieagenda (zie bijlage).

Voor de Euregio's zijn met name de actiepunten 1, 2, 3, 4, 5, 6 (informatievoorziening), 7, 10, 12 (Arbeidsbemiddeling), 15 (buurtaal en cultuur), 26 (diploma-erkenning), 28 en 29 (stages en leerwerkplekken), 30 (bereikbaarheid) en 36 (ondernemerschap) van belang.

De resultaten van het Actieteam Grensoverschrijdende Economie en Arbeid zijn op maandag 30 januari 2017 officieel gepresenteerd tijdens de conferentie 'Grenzen slechten, regio's verbinden, mensen bewegen' in Nijmegen. Bij deze conferentie waren circa 300 bestuurders, professionals en ondernemers uit de grensregio aanwezig.

Inmiddels is er op enkele punten al voortgang geboekt. Zo is de gezamenlijke website van de grensinfopunten (www.grenzinfo.eu) sinds medio april online en heeft SZW een eerste startbijeenkomst voor de evaluatie van de huidige informatiestructuur gehouden. Ook zijn er door BZK gesprekken met Nordrhein-Westfalen, Niedersachsen en Vlaanderen gevoerd om de buurlanden bij de uitvoering van de actiepunten te betrekken.

Om de uitvoering van de actieagenda te borgen heeft het kabinet op verzoek van de kamer besloten om het Actieteam nog een jaar langer in functie te laten zijn. Nog voor de zomer vindt er een technische briefing van de Tweede Kamer over het Actieteam plaats, waarbij ook ingegaan wordt op een structurele borging van het onderwerp.

Besluitvoorstel:

Bespreking en kennisname

INTERREG V A – Actuele stand van zaken

Verslag uit de stuurgroepen december 2016 en maart 2017

De projectontwikkeling zowel voor projecten binnen de bovenregionale Strategische Initiatieven Agribusiness & Food, HTSM, Energie-CO2, Health & LifeSciences en Logistiek alsook voor de regionale projecten in Prioriteit 1 en 2 vindt reeds actief plaats.

Regionaal Budget

- In de vergadering van de INTERREG-Stuurgroep Euregio Rijn-Waal van 21-12-2016 zijn de volgende regionale projecten ten laste van het regionale budget van prioriteit 2 goedgekeurd:
  - Rheijland.Xperiences (kosten € 1.759.354,00; EU-middelen € 879.677,00)
  - Nachbarsprache & Buurcultuur (kosten € 3.419.995,80; EU-middelen € 1.709.997,80)
  - In het spoor van de Oranjes / Auf dem Spuren der Oranier (kosten € 184.889,08; EU-middelen € 92.444,54)

Deze projecten werden door de commissies reeds positief geadviseerd; deze adviezen zijn door de Euregioraad overgenomen.

- In de vergadering van de INTERREG-Stuurgroep Euregio Rijn-Waal van 16-03-2017 werd het volgende regionale project ten laste van het regionale budget van prioriteit 2 goedgekeurd:
  - Arbeitsmarkt in Grenzregionen D-NL (Kosten € 527.795,70; EU-middelen € 263.897,85)

Dit project werd door de commissies reeds positief geadviseerd; deze adviezen zijn door de Euregioraad overgenomen.

- Het project Regional Skills Labs dat eveneens op 2 november 2016 aan de Commissie voor Economische Aangelegenheden werd voorgelegd, kon nog niet door de INTERREG-stuurgroep worden goedgekeurd.

Bovenregionaal Budget

Strategische Initiatieven zijn grote innovatieve bedrijfsgerichte projecten. Vanwege hun vaak complexe karakter worden deze projecten op hun innovatieve waarde getoetst in het zgn. Innovatie-overleg waarbij indien nodig ook externe expertise wordt ingewonnen. De definitieve besluitvorming vindt plaats in de INTERREG VA stuurgroep van de Euregio Rijn-Waal.

In de vergadering van de INTERREG-Stuurgroep Euregio Rijn-Waal van 21-12-2016 werden de volgende bovenregionale Strategische Initiatieven ten laste van het bovenregionale budget van prioriteit 1 goedgekeurd:

- Cleantech Energy Crossing (osten € 4.855.807,30; EU-middelen € 2.427.903,65)
- IAT – Interregional Automated Transport (kosten € 8.466.591,13; EU-middelen € 3.784.191,84)
- XTC-ID (osten € 3.569.579,25; EU-middelen € 1.784.789,63)
- DigiPro (kosten € 9.975.980,00; EU-middelen € 4.987.991,00)

Deze projecten werden door de commissies reeds positief geadviseerd; deze adviezen zijn door de Euregioraad overgenomen.

Deze Strategische Initiatieven werden door het INTERREG Innovatie Overleg positief geadviseerd; deze adviezen werden door de INTERREG VA stuurgroep Euregio Rijn-Waal overgenomen.

- Inmiddels zijn ook in de stuurgroepen van de andere Duits-Nederlandse Euregio's meerdere projecten van de Strategische Initiatieven goedgekeurd, waaraan ook partners uit de Euregio Rijn-Waal deelnemen.

Besluitvoorstel:

Bespreking en ter kennisneming

Projectoverzicht INTERREG VA

Het bijgevoegde projectoverzicht INTERREG VA bevat een overzicht van alle goedgekeurde projecten en projectconcepten die bij het Regionale Programmamanagement bij de Euregio Rijn-Waal zijn ingediend. Tevens is er een overzicht met projectbeschrijvingen per prioriteit bijgevoegd.

Van het budget voor Strategische Initiatieven (bovenregionaal INTERREG budget € 104 Mio.) in prioriteit 1 (Economie & Technologie) zijn op totaal programmaniveau inmiddels 92,5 % van de middelen in projecten vastgelegd. Via de Euregio Rijn-Waal zijn hiervoor tot nu toe 9 projecten met een totaal volume van € 34,7 milj. aan INTERREG-middelen goedgekeurd. Ca. 34% van de middelen voor Strategische Initiatieven komen daarom direct ten goede aan projecten uit de Euregio Rijn-Waal. Voor nieuwe bovenregionale projecten zijn nog INTERREG-middelen ter hoogte van € 2,1 milj. beschikbaar.

In de Overige Sectoren (regionaal INTERREG budget € 8,9 milj.) in prioriteit 1 (Economie & Technologie) zijn inmiddels ca. 2% van de middelen in projecten vastgelegd. Hier werd tot nu toe maar 1 project goedgekeurd. Voor nieuwe regionale projecten is nog een INTERREG-budget ter hoogte van € 8,8 milj. beschikbaar.

In prioriteit 2 (maatschappelijke thema's) zijn inmiddels 74% van de regionale middelen (INTERREG budget € 20,8 milj.) in 14 projecten vastgelegd. Voor nieuwe regionale projecten is nog een INTERREG-budget ter hoogte van € 5,4 milj. beschikbaar.

In totaal is er op dit moment nog een INTERREG-budget ter hoogte van ca. € 14,1 milj. voor regionale ERW-projecten en ca. € 2,1 milj. voor bovenregionale projecten beschikbaar.

Het tempo van de committering van middelen in het huidige INTERREG V A programma is duidelijk hoger dan het in het vorige INTERREG IV A programma; deze situatie geldt voor alle 4 Euregio's in het INTERREG-programma.

Besluitvoorstel:

Bespreking en ter kennisneming

Sonstige Industrial design	800.000,00 €	400.000,00 €								
Sonstige GAME2GAMES	1.000.000,00 €	500.000,00 €								
		10.734.100,00 €								
Prio 2										
2	Green & Blue Rhine	3.545.380,81 €	1.772.690,40 €	443.172,60 €	- €	- €	- €	443.172,60 €	- €	- €
2	Demokratischeschiff	3.183.212,00 €	1.250.000,00 €	397.901,50 €	- €	- €	- €	397.901,50 €	- €	- €
2	Oorlog en vrijheid	1.596.283,51 €	798.141,75 €	199.079,58 €	- €	- €	- €	199.079,58 €	- €	- €
2	Hallo Europa	?	?	?	- € ?		- € ?		- €	- €
			3.820.832,15 €							
	Gesamt Pipeline	28.924.876,32 €	14.554.932,15 €							
	Gesamt Genehmigt	101.167.949,10 €	50.271.850,26 €							

Übersicht Projektideen und -konzepte INTERREG Deutschland-Niederland

Prio	Strategische Initiative	Projektname	Kurzbeschreibung Projekt	Lead Partner	RPM	Budget	EFRE-Förderung	Status
I	AgriFood	Food-ProTecTs (Voedselveiligheid & technologie)	<p>Combinatieproject met vooraf geformeerde clusters, o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling nieuwe systemen voor dier-behandeling als alternatief voor antibiotica. • Nieuwe fluids-technology controle systemen voor dier-gezondheid. • Ontwikkeling nieuwe real-time sensor technologie voor kwaliteits- en veiligheids-bewaking in de vlees-industrie • Ontwikkeling nieuwe technologie en tools voor recycling en upcycling van bio-massa producten uit de levensmiddelen-keten. • Bijscholing MKB food-experts. <p>Kombinationsprojekt mit vorab gebildeten Clustern, u.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Entwicklung neuer Systeme zur Tierbehandlung als Alternative für den Einsatz von Antibiotika. • Neue fluid-technology Kontrollsysteme für die Tiergesundheit. • Entwicklung neuer real-time Sensortechnologie zur Qualitäts- und Sicherheitsüberwachung in der Fleischindustrie • Entwicklung neuer Technologie und Werkzeuge für das Recycling und Upcycling von Biomasse- Produkten aus der Lebensmittelkette. • Fort- und Weiterbildung von KMU food-experts. 	GIQS e.V.	ERW	9.984.334,89 €	4.992.167,45 €	Genehmigt durch LA
I	HTSM	ROCKET (Regional Collaboration on Key Enabling Technologies)	<p>Combinatieproject.</p> <p>Stimulering nieuwe hoogwaardige technologische producten (Composites, lightweight materials, MEMS, sensors, Microfluidics, Photonics).</p> <ul style="list-style-type: none"> • MKB-subsidieregeling feasibility studie • MKB-subsidieregeling product-clusters technologische ontwikkeling <p>Kombinationsprojekt.</p> <p>Förderung neuer hochwertiger technologischer Produkte (Composites, lightweight Materials, MEMS, Sensoren, Microfluidics, Photonics).</p> <ul style="list-style-type: none"> • KMU-Förderregelung Machbarkeitsstudie • KMU-Förderregelung Produkt-cluster technologische Entwicklung 	Oost NV	ERW	9.994.868,76 €	4.997.434,38 €	Genehmigt durch LA
I	HTSM	Druide (Druckbare RFID-Tags für Massenmärkte)	<p>Cluster van technologiebedrijven en kenniscentra welke gezamenlijk innovatieve systemen ontwikkelen voor drukbare RFID-tags voor massaproductie.</p> <p>Cluster von Technologie-Unternehmen und Forschungseinrichtungen, die gemeinsam innovative Systeme für Druckbare RFID-Tags für Massenmärkte entwickeln möchten.</p>	ID4US GmbH	ERW	4.969.806,50 €	2.484.903,25 €	Genehmigt durch LA
I		Internationaal Netwerkbureau	<p>Intergemeentelijk servicepunt voor grensoverschrijdend-actief MKB.</p> <p>Interkommunaler Servicepunkt für grenzüberschreitend Aktive KMU's.</p>	Gemeente Oude IJsselstreek	ERW	234.744,20 €	116.674,20 €	Genehmigt durch LA

Übersicht Projektideen und -konzepte INTERREG Deutschland-Niederland

I	HTSM	Spectors	Cluster van technologiebedrijven en kenniscentra welke gezamenlijk mobiele en geïntegreerde multisensorsystemen ontwikkelen voor innovatieve toepassingen. Cluster von Technologie-Unternehmen und Forschungseinrichtungen, die gemeinsam mobile und integrierte Multisensorsysteme für innovative Anwendungen entwickeln.	ISIS IC GmbH	ERW	9.884.989,00 €	4.942.494,00 €	Genehmigt durch LA
I	Energie	E-Bus 2020	Cluster van technologiebedrijven en launching-customers werkt samen aan ontwikkeling, bouw en praktijktest van een hybride (ook bovenleidingloos) E-trolley-bus. Cluster von Technologieunternehmen und Launching Customers arbeitet gemeinsam an der Entwicklung, Bau und Praxistest eines Hybrid (auch oberleitungsfreien) E-Trolley-Busses.	Vosloh Kiepe GmbH	ERW	8.656.818,00 €	4.328.409,00 €	Genehmigt durch LA
I	HTSM	DIGIPRO (I-Pro/KMU Digitrans)	Ontwikkeling van innovatieve technologisch intelligente producten (Smart Products, Industrie 4.0, innovatieve High-Techproducten). Modulair van opbouw analoog aan „Mechatronika voor MKB“. IO positief. Entwicklung innovativer technologisch intelligenter Produkte (Smart Products, Industrie 4.0, innovative High-Tech-Produkte) in KMU. Modularer Aufbau analog zu „Mechatronik durch KMU“. IO Positiv.	Oost NV	ERW	9.975.980,00 €	4.987.991 €	Genehmigt durch LA
I	HTSM	XTC-ID	Cluster van technologiebedrijven en kenniscentra welke gezamenlijk innovatieve geïntegreerde systemen ontwikkelen voor “Automatische Kapillarsäulenidentifikation mittels Radiofrequenz-Identifikation in Hochtemperaturöfen von Gas-Chromatografen”. IO positief. Cluster von Technologie-Unternehmen und Forschungseinrichtungen, die gemeinsam innovative integrierte Systeme zur “Automatischen Kapillarsäulenidentifikation mittels Radiofrequenz-Identifikation in Hochtemperaturöfen von Gas-Chromatografen” entwickeln möchten. IO positiv.	IMST GmbH	ERW	3.569.936,25 €	1.784.968,63 €	Genehmigt durch LA
I	Energie	Clean Energy Crossing	De stichting kiEMT en de EnergieAgentur.NRW ontwikkelen in nauw overleg met de regionale overheden een cleantech innovatieproject met MKB-clusters rondom de aandachtsgebieden elektrische mobiliteit, smart-homes & smart-grids en duurzame en decentrale opwekking . Die Stichting kiEMT und die EnergieAgentur.NRW entwickeln in enger Abstimmung mit den regionalen Behörden ein Cleantech Innovationsprojekt mit KMU Clustern rundum die Interessensgebiete elektrische Mobilität, Smart-Homes & Smart-Grids und nachhaltige und dezentrale Gewinnung.	Stichting Kiemt	ERW	4.855.807,30 €	2.427.903,65 €	Genehmigt durch LA
I	Logistik	I-AT (WE-Pod)	Ontwikkeling van innovatieve technologische producten en systemen t.b.v. autonoom zelfrijdende auto's. Entwicklung von innovativen technologischen Produkten und Systemen für autonom selbstfahrende PKW.	Provincie Gelderland	ERW	8.466.591,84 €	3.784.191,84 €	Genehmigt durch LA
I	AgriFood	Regional Skills Labs	Versterking van het regionale MKB (Agribusiness en food sector) door training van toekomstgericht beroepsvaardigheden van jonge talenten. Stärkung der regionale KMU (Agrobusiness und Food Sektor) durch Training von zukunftsorientierten Brufspraktiken für junge Talente.	IMBSE	ERW		434.100,00 €	Antrag/ausgearbeitetes Konzept

Übersicht Projektideen und -konzepte INTERREG Deutschland-Niederland

I		Crossborder Incubator Accelerator	Internationaliserings- en co-creatie-programma voor jonge internationaal georiënteerde bedrijven gevestigd in incubator-centra bij en rondom de kenniscentra in het grensgebied. Internationaliserings- und co-Entwicklungs-Programm für junge international orientierte Unterhemen sesshaft in Inkubator-Centern, in und rund um die Institutionen im Grenzgebiet.	ERW/Oost NV	ERW	- €	- €	Idee/Grobkonzept
I	HTSM	Internet of Agriculture	Regionaal LoRa (Low Range) sensor netwerk. Regionales LoRa (Low Range) Sensornetzwerk	MCC	ERW	1.200.000,00 €	600.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	AgriFood	Nextgarden	Ontwikkelen van grensoverschrijdende MKB partnerships in de levensmiddelenketen (groeten en fruit) op het gebied van marktgestuurde productinnovaties, marketing, verkoop en logistiek. Entwicklung grenzüberschreitender KMU-Partnerschaften in der Lebensmittelkette (Gemüse- und Obstanbau) im Bereich marktgesteuerter Produktinnovationen, Marketing, Verkauf und Logistik.	Gemeente Lingewaard	ERW	- €	- €	Idee/Grobkonzept
I		GAME2GAMES	Netwerkontwikkeling en uitwisseling en co-creatie van nieuwe producten binnen de sector van interactieve games. Netwerkentwikkeling, Austausch und Co-Entwicklung von neuen Produkten innerhalb des Bereiches für interaktive Games.	u.a. Games Bundesverband e.v.	ERW	1.000.000,00 €	500.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	LS&Health	Aktiv aus dem Stimmungstief	Bevordering van een actieve levensstijl door innovatieve oplossingen in sport, voeding en gezondheidszorg. Förderung eines aktiven Lebensstils durch innovative Lösungen in Sport, Ernährung und im Gesundheitswesen.	Sport & Technology	ERW	2.000.000,00 €	1.000.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	LS&Health	Heathy Additives	Bevordering van een actieve/gezonde levensstijl door innovatieve oplossingen in voeding . Förderung eines aktiven/gesunden Lebensstils durch innovative Lösungen in Ernährung.	Radboud UMC	ERW	1.300.000,00 €	650.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	Energie	Ecovat		?	ERW	1.500.000,00 €	750.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	Energie	Waterstof		?	ERW	1.600.000,00 €	800.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	Logistik	Automatic Couriers	Ontwikkeling zelfrijdende koerierrobot. Entwicklung selbstfahrende Kurierroboter.	Telerail	ERW	1.000.000,00 €	500.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	HTSM	Alfred	Terminal Front-end 5. Generation Mobil-Funk	IMST GmbH	ERW	3.000.000,00 €	1.500.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	Logistik	Transport Tür zu Tür	Innovatieve keten van huis tot huis personenvervoer. Innovative Kette Haus zu Haus Personentransport.	Crossing Bridges	ERW	1.000.000,00 €	500.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	Energie	NEND	Innovatieproject met MKB product-clusters rondom duurzame energie. Innovationsprojekt mit KMU Produkt-Clustern rundum nachhaltige und erneuerbare Energie.	Power2Nijmegen	ERW	3.000.000,00 €	1.500.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I		The Next Stage	Ondersteuning innovatieve jonge bedrijven. Förderung innovatieve Jungunternehmen.	KplusV	ERW	1.800.000,00 €	900.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	Energie	Smart Future	Ontwikkeling van nieuwe energie-managementsystemen. Entwicklung neuartige Energie-Managementsysteme.	?	ERW	1.400.000,00 €	700.000,00 €	Idee/Grobkonzept

Übersicht Projektideen und -konzepte INTERREG Deutschland-Niederland

I		Industrial Desgin	Aktiviteitenprogramma ter stimulering van samenwerking, netwerkontwikkeling en uitwisseling binnen de creatieve sector (MKB) ter versterking van de creatieve economie. Aktivitätenprogramm zur Förderung der Zusammenarbeit, Netzwerkentwicklung und Austausch innerhalb des Kreativsektors (KMU) zur Stärkung der Kreativwirtschaft.	?	ERW	800.000,00 €	400.000,00 €	Idee/Grobkonzept
I	Energie	Skeiron	Skeiron ontwikkelt binnen dit INTERREG project met partners een hoog efficiënte vliegende windturbine. Skeiron combineert vliegtuig-, windturbine,- en kabel-technologie tot een kleine vliegende windturbine. Skeiron ontwikkelt innerhalb dieses INTERREG Projekts mit Partnern eine hoch-effiziente fliegende Windturbine. Skeiron kombiniert Flugzeug-, Windturbine- und Kabel-Technologie in einer kleinen fliegenden Windturbine.	Qconcepts D&E BV	ERW	1.245.500,00 €	622.750,00 €	zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	LS&Health	Neuregio 2.0	Ontwikkeling van systemen voor o.a. vroegherkenning van neurofysiologische storingen (o.a. implanteerbare RGB-LED lichtbronnen, Spectroscopische biosensoren, Smart Bioimaging Cams, implanteerbare fluorrecentiemicroscop). Systementwicklung zur Früherkennung von neurophysiologischen Störungen (u.a. implantierbare RGB-LED Lichtquellen, Spektroskopische biosensoren, Smart Bioimaging Kameras, implantierbare Fluoreszenzmikroskope).	Hochschule Rhein-Waal	ERW	1.000.000,00 €	500.000,00 €	zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	LS&Health	Nanosense 2.0	In dit project worden innovaties ontwikkeld die berusten op het – via een volledig nieuwe methode – aanbrengen van peptiden op sensoren, de bio-nanosensor technologie en het koppelen daarvan aan software. Het te ontwikkelen systeem is geschikt voor vroegtijdige opsporing, preventie en detectie van bijvoorbeeld kankercellen en ziektekiemen, zoals multiresistente bacteriën, virussen en antibiotica residuen in vloeistoffen. IO negatief. In diesem Projekt werden mehrere Innovationen entwickelt, die auf der Anwendung von Peptiden auf Sensoren (mittels eines völlig neuen Methodes), eine sogenannte Bio-Nano-Sensor-Technologie in Kombination mit zu entwickelnder Software. Das neu entwickelte System ist geeignet für die Früherkennung, Prävention und Erkennung von beispielsweise Krebszellen, und Pathogenen, einschließlich multiresistenter Bakterien, Viren und Antibiotikarückständen in Flüssigkeiten. IO Negativ.	CBMR Scientific BV	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	Logistik	Acces	Co-creatie van innovatieve transnational transport strategien in de grensregio in relatie tot 2 TEN-T CNC's North Sea-Baltic Corridor en Rhine-Alpine Corridor. Entwicklung innovativer transnationaler Transportstrategien in der Grenzregion unter Berücksichtigung der 2 TEN-T- CNC's North Sea-Baltic Corridor und Rhine-Alpine Corridor.	Provinz Gelderland	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv

Übersicht Projektideen und -konzepte INTERREG Deutschland-Niederland

I		MKB Digitrans	Ontwikkeling van de digitale transformatie in midden en kleinbedrijf MKB in het werkgebied van de Euregio Rijn Waal en EUREGIO in de grensregio's van Nederland en Duitsland. Deels verwerkt in SI Digipro. Entwicklung der digitalen Veränderungsprozesse im Mittelstand im Arbeitsgebiet der Euregio Rhein-Waal und der EUREGIO. Teilweise verarbeitet in SI Digipro.	Provincie Gelderland	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	AgriFood	Improvement	Bevordering van de innovatie in de tuinbouwtoelevering in de Euregio Rijn Waal door ontwikkeling en inpassing van technologieën voor een duurzaam management van gewas, ziekten en plagen, onkruid en water in de moderne pot- en containerteelt (buiten). Erarbeitung eines innovativen Systems von Produkten und Dienstleistungen für ein nachhaltiges Management von Krankheiten, Schädlingen, Unkräutern und Wasser in moderner Produktion von Topf- und Containerpflanzen (Freiland).	DLO/WUR	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	AgriFood	BioRaft-ND	Cluster van technologiebedrijven en launching customers ontwikkeld een mobiele installatie voor maaien en raffineren van gras en andere gewassen. Het door de raffinage verkregen eiwit kan in de levensmiddel en voer-industrie worden ingezet ter vervanging van soja. Cluster von Technologie-Unternehmen und Launching Customers entwickelt ein mobile Mäh- und Raffinerie-Einheit für Gras und andere Gewächse. Das durch die Raffinierung gewonnene Eiweiß kann in der Lebensmittel- und Futterindustrie als Sojaersatz eingesetzt werden.	Waterschap Aa en Maas	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	AgriFood	Wijnbouw grensregio	(door)Ontwikkeling van de wijnbouw in het grensgebied Gelderland/Kreis Kleve middels een (virtueel) NL/D wijnbouw-kenniscentrum. (Vanaf 01.01.2016 is wijnbouw toegestaan in de Kreis Kleve) (Weiter-)Entwicklung des Weinanbaus im Grenzgebiet Gelderland/Kreis Kleve mittels eines (virtuellen NL/D Kompetenzzentrums – Weinbau (ab dem 01.01.2016 ist Weinbau im Kreis Kleve erlaubt).	De Colonjes BV	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	Energie	Healthy and Energy efficient Lighting for hospitals	Cluster van technologiebedrijven ontwikkeld intelligent verlichtingssysteem voor ziekenhuizen enerzijds gericht op energiebesparing en anderzijds gericht op het beïnvloeden van het bioritme van patiënten. Cluster von Technologie-Unternehmen entwickelt ein intelligentes Beleuchtungssystem für Krankenhäuser einerseits mit dem Ziel der Energieeinsparung und andererseits zur Beeinflussung des Biorythmus der Patienten.	ISIS GMBH,	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	Energie	Energie Effizienz E-Bike	Cluster van technologiebedrijven en kenniscentra welke gezamenlijk innovatieve systemen ontwikkelen voor betere energie-efficiency voor E-Bikes. Cluster von Technologie-Unternehmen und Forschungseinrichtungen, die gemeinsam innovative Systeme für die verbesserte Energie-Effizienz bei E-Bikes entwickeln möchten.	Hochschule Rhein-Waal	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv

Übersicht Projektideen und -konzepte INTERREG Deutschland-Niederland

I	Energie	Transitiemodel duurzame energie	Onderzoek transitiemodel voor duurzame energie (o.a. Smart grids/power machtiging, Co2-reductie) Studie Transitionsmodell für nachhaltige Energie (u.a. Smart Grids/Energie- Abgleich, CO2-Reduzierung)	MEA	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	HTSM	I-Lab. Bridging Science to Business	Combinatie-project. • Stimuleren (begeleiding, advies, financiering) startups, spin-off's en jonge bedrijven inzake nieuwe hoogwaardige technologische producten. • Technologische kennistransfer naar MKB. • Bevordering technologisch ondernemerschap. Kombinationsprojekt. • Fördern (Begleitung, Beratung, Finanzierung) von Startups, Spin-off's und junge Unternehmen in Sachen neuer hochwertiger technologischer Produkte. • Technologische Wissenstransfer zu den KMU. • Förderung technologischen Unternehmertums.	Euregio Rijn-Waal Hochschule Rhein-Waal	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	HTSM	Dijk van de toekomst	Cluster van technologiebedrijven, kennisbedrijven en Launching customers werkt samen aan ontwikkeling, bouw en praktijktest van nieuwe technologische systemen voor bewaking/monitoring en alternatieve benutting van dijken. Cluster von Technologieunternehmen und Launching Customers arbeitet gemeinsam an der Entwicklung, Bau und Praxistest neuer technologischer Systeme zur Bewachung /Monitoring und alternativer Nutzung von Deichen.	Universiteit Nijmegen	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	HTSM	High –Efficiency Si-based Tandem Photovoltaic technology	Cluster van technologiebedrijven en kenniscentra welke gezamenlijk innovatieve zonnencel-systemen ontwikkelen. Cluster von Technologie-Unternehmen und Forschungseinrichtungen, die gemeinsam innovative Solarzellen-Systeme entwickeln.	Radboud Universiteit	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	HTSM	SAIL-PRO – Safe and Amplified Industrial Laser Processing	Nu onderdeel van project Rocket. Jetzt Bestandteil Projekt Rocket.	Uni DUE	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	HTSM	Kingdom (Cluster Diamond)	Cluster van technologiebedrijven en kenniscentra welke gezamenlijk sensor-gebaseerde innovatieve systemen ontwikkelen voor het meten van 'non-invasively blood glucose levels' bij diabetes voor zowel de patiënten- markt als de professionele markt. Cluster von Technologie-Unternehmen und Forschungseinrichtungen, die gemeinsam innovative Systeme zur Messung von 'non-invasively blood glucose levels' bei Diabetis sowohl für den Patientenmarkt als auch für den professionellen Handel entwickeln.	2M Engineering	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I		E-Laad	Grensoverschrijdend slim laden voor elektrische auto's Grenzüberschreitendes Intelligentes Landen für Elektroautos	Stichting E-Laand-NL	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
I	HTSM	Gar-Go-Boat	Ontwikkeling nieuw amfibisch transportmiddel voor door-to-door goederentransport. Entwicklung neuer amphibischer Transportmittel für Door-to-Door Gütertransport.	De Jong Scheepsservice BV	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv

Übersicht Projektideen und -konzepte INTERREG Deutschland-Niederland

I	HTSM	Printerreg	Ontwikkeling van nieuwe materialen voor RFID antennesystemen bij 3D-Printing. Entwicklung neuer Materialien für 3D-gedruckte RFID-Antennensysteme.	RF Frontend	ERW				zurückgezogen/nicht mehr aktiv
---	------	------------	---	-------------	-----	--	--	--	--------------------------------

Prio	Projektname	Kurzbeschreibung Projekt	Lead Partner	RPM	Budget	EFRE-Förderung	Status
II	Plug-In	Aktivitätenprogramm gerichtet auf die Verstärkung des Unternehmertums von jungen Künstlern und Kuratoren und auf die Förderung des kreativen Potenzials von Unternehmern. Aktivitätenprogramm zur Stärkung unternehmerischen Engagements junger Künstler und Kuratoren und dem Ziel der Förderung des Kreativpotenzials von Unternehmern.	Stadt Hamminkeln	ERW	778.364,42 €	389.182,21 €	Genehmigt durch LA
II	Rahmenprojekkt Prio. 2	Kaderprojekt bevorderung grensoverschrijdende samenwerking Rahmenprojekt Förderung grenzüberschreitender Zusammenarbeit	Euregio Rhein-Waal	ERW	4.633.328,00 €	2.316.664,00 €	Genehmigt durch LA
II	Zorg verbindt	Cluserprojekt bevordering grensoverschrijdende gezondheidszorg Clusterprojekt Förderung grenzüberschreitender Gesundheitsversorgung	Euregio Rhein-Waal	ERW	4.640.682,04 €	2.320.341,02 €	Genehmigt durch LA
II	Ler(n)ende Euregio doet het!	Bevordering grensoverschrijdend beroepsonderwijs Förderung grenzüberschreitender Berufsausbildung	ROC Nijmegen	ERW	4.754.387,00 €	2.377.193,50 €	Genehmigt durch LA
II	KRAKE: Krachtige Kernen/ Starke Dörfer	Bovenregionaal activiteitenprogramma stimulering leefbaarheid op het platteland en in kleinen kernen. Gebaseerd op 11 deelclusters met elke een eigen thematiek en een eigen regionale verankering. Überregionales Aktivitätenprogramm Förderung Wohn- und Lebensqualität im ländlichen Raum und sog. kleiner Kerne. Ausgangspunkt sind elf Teilcluster mit jeweils eines eigenen Themas und einer eigenen regionalen Verankerung.	Hogeschool Arnhem Nijmegen	ERW	3.769.701,98 €	1.884.850,99 €	Genehmigt durch LA
II	Grenzen bewegen	Bijscholingsprogramma voor werkzoekenden voor de arbeidsmarkt in het buurland. Qualifizierungsprogramm für Arbeitssuchenden für den Arbeitsmarkt in jeweiligen Nachbarland.	Theodor Brauer-Haus	ERW	788.035,00 €	394.017,50 €	Genehmigt durch LA
II	Grensinfopunkt	Informatie- en service punt voor grensbewoners en grenspendelaars. Informations- und Servicepunkt für Grenzbewohner und Grenzpendler	Euregio Rhein-Waal	ERW	1.911.236	955.618,02 €	Genehmigt durch LA
II	Qualifizierung Waldarbeit	Stimulering van de mobiliteit van kleine bosbouw dienstverlenende bedrijven door implemenatie van nieuwe bijscholingsstandards. Förderung der Mobilität von kleinen forstwirtschaftlichen Dienstleistungsunternehmen durch Implementierung grenzübergreifender Qualifizierungsstandards.	Landesbetrieb Walt und Holz NRW	ERW	429.499,31 €	214.749,65 €	Genehmigt durch LA
II	Ein Blick auf heute und damals / Zicht op heden en verleden	Versterking toeristische potentieel grensoverschrijdend natuurgebied Bergherbos en Eltenberg door betere kennis van natuur, cultuur, geschiedenis en landschap en door betere ontsluiting/infrastructuur. Erhöhung des touristischen Potenzials von Bergherbos und Eltenberg durch verbesserte Erkenntnis von Natur, Kultur, Geschichte und Landschaft und eine verbesserte Erschliessung/Infrastruktur der Gegend.	Gemeente Montferland	ERW	2.222.586,00 €	1.111.293,00 €	Genehmigt durch LA

II	Dynamic Borders	Interlokaal ontwikkelingsprogramma van grensgemeenten inzake o.a. oprichting NL/D agro-business-platform, oprichting NL/D stagebureau. Interlokales Entwicklungsprogramm von Grenzkommunen mit als Ziel u.a. Einrichtung NL/D Agro-Business-Platforrm, NL/D Praktikumsbüro.	Gemeinde Weeze	ERW	726.831,50 €	363.415,75 €	Genehmigt durch LA
II	Rheijn.Land.Experience	Samenwerkingsprogramma van NL/D erfgoedinstellingen en musea. Kooperationsprogramm NL/D Museen.	Coop. Gelders Erfgoed	ERW	1.759.354,00 €	879.677,00 €	Genehmigt durch LA
II	Nachbarsprache / Buurcultuur	Uitwisselingsprogramma en ontwikkeling van tools voor scholieren en docenten t.b.v. voortgezet onderwijs in de taal- en cultuur van het buurland. Austausch- und Entwicklungsprogramm von Tools für Schüler und Dozenten (weiterführenden Schulen) zwecks Unterricht in Sprachen und Kultur des Nachbarlandes.	Universiteit Nijmegen	ERW	3.419.995,80 €	1.709.997,80 €	Genehmigt durch LA
II	In het spoor van de Oranjes	Grensoverschrijdende fietsroute Apeldoorn-'s-Heerenberg-Kleve-Moers met het koningshuis Oranje-Nassau als verbindend thema. Grenzüberschreitende Fahrradrouten (Apeldoorn-'s-Heerenberg-Kleve-Moers) mit den verbindende Thema - Königshaus Oranje-Nassau.	Gemeente Montferland	ERW	184.889,08 €	92.444,54 €	Genehmigt durch LA
II	Arbeitsmarkt in Grenregionen NL-D	Duurzame data-infrastructuur voor overheden inzake de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in de NL_grensregio. Dauerhafte Dateninfrastruktur für Behörden zur Entwicklung des Arbeitsmarktes in der NL-D Grenzregion.	IT.NRW	ERW	527.795,70 €	263.897,85 €	Genehmigt durch LA
II	Het verhaal van Oorlog en vrijheid	Museaal-programma rondom de thema's vrede en vrijheid in verbinding met de 2e Wereldoorlog. Museumsprogramm rund um die Themen Frieden und Freiheit in Verbindung mit dem 2. Weltkrieg.	Bevrijdingsmuseum	ERW	1.596.283,51 €	798.141,75 €	Antrag/ausgearbeitetes Konzept
II	The Green & Blue Rhine Alliance	Versterking en ontwikkeling van watergebonden rivier-habitats en eco-corridors voor o.a. vissen en otters langs de Rijn. Verstärkung und Entwicklung des wassergebundenen Flußhabitats und Eco-Corridors für u.a. <u>Fische und Otter entlang des Rheins.</u>	Stichting Ark Natuurontwikk.	ERW	3.545.380,81 €	1.772.690,40 €	Antrag/ausgearbeitetes Konzept
II	Demokratiseschiff	Faciliteiten voor een duurzaam educatief jeugdprogramma rondom de thema's vrede, vrijheid en democratie in verbinding met Europa. Fazilitäten für ein nachhaltiges edukatives Jugendprogramm rund um die Themen Frieden, Freiheit und Demokratie in Verbindung mit Europa.	Gemeente Wageningen	ERW	3.183.212,00 €	1.250.000,00 €	Antrag/ausgearbeitetes Konzept
II	Hallo Europa / Blick über die Grenze	Programma/campagne rondom de thema's Europa en grensregio. Programm/Kampagne rund um die Themen Europa und Grenzregion.	Provincie Gelderland	ERW	1.831.000,00 €	915.500,00 €	Idee/Grobkonzept
II	Gezonde lucht aan Rijn en Waal	De steden Nijmegen, Arnhem, Duisburg, Düsseldorf willen in gezamenlijkheid werken aan gezonde lucht en leren van elkaar. Ze willen ondanks verschillen in wetten en beleid per land toch tot reductiedoelstellingen en bijbehorende aanpakken komen die richtinggevend moeten worden voor lokaal en regionaal beleid gericht op terugdringen van uitstoot van roet en NOx/NO2 (en passant ook van PM10). Die Städte Nijmegen, Arnhem, Duisburg und Düsseldorf möchten gemeinsam am Thema Luftreinhaltung arbeiten und voneinander lernen. Trotz der unterschiedlichen nationalen Gesetzgebungen und Politiken möchte man die Reduzierungszielsetzungen und die dazugehörigen Vorgehensweisen erarbeiten, die für die lokale und regionale Umweltpolitik richtungsweisend sein soll, um den Ausstoß von Ruß und NOx/NO2 zu verringern (beiläufig	Gemeente Nijmegen	ERW	- €	- €	Idee/Grobkonzept
II	Fruitboomlint; Sterke Verbinding , Groene g	Klimaatbevordering/biodiversiteit in gemeenten Förderung kommunaler Klimaschutz/Biodiversität	Stichting ECNC	ERW	- €	- €	Idee/Grobkonzept
II	Hanzesteden	Programma/campagne rondom de thema's Europa en grensregio. Programm/Kampagne rund um die Themen Europa und Grenzregion.	RBT KAN	ERW	2.300.000,00 €	1.150.000,00 €	Idee/Grobkonzept

II	Liberation Trail Aachen-Arnhem	Ontwikkeling grensoverschrijdende fietsroute Aachen-Arnhem rondsom het thema W.O. 2 44-45. Entwicklung grenzüberschreitender Fahrradroute zu das Themen "2. Weltkrieg 44-45.	RBT KAN	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	City Food Gardens	Ontwikkeling van stedelijke foodgardens als drager nieuwe sociale communityes. Entwicklung von Städtische Foodgardens als Trägern von neue Soziale Communityes.	Stichting Landwaard	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Die Dorfmacher	Stimulering leefbaarheid op het platteland en in kleinen kernen op basis van nieuwe methoden. Förderung Wohn- und Lebensqualität im ländlichen Raum und sog. kleiner Kerne auf der Grundlage neuer Methoden.	Hochschule Rhein-Waal	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Mint –LAB on Tours	Aktiviteitenprogramma met jeugd en scholen op kastelen met als doel jongeren te interesseren voor wiskunde, natuurkunde en techniek Aktivitätenprogramm mit Jugendlichen und Schulen auf Schlössern mit dem Ziel, Jugendliche für Mathematik, Naturwissenschaften und Technik zu interessieren.	Förderverein Biotechnologie NRW	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Jeugdzorg			ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Samenwerking NL/D politie Flughafen Weeze			ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Actief over de grens Regionaal	Regionaal activiteitenprogramma ter bestrijding van de jeugdwerkosheid. Regionales Aktivätenprogramm zur Bekämpfung von Jugendarbeitslosigkeit.		ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	School IT 2	Vervolgprojekt School IT Folgeprojekt School-IT	Universität Duisburg-Essen	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	BPASS Euregio	(organisatorische) Maatregelen ter versterking van het grensgebied als regio zonder barrieres (voor gehandicapten) (organisatorische) Maßnahmen zur Stärkung des Grenzgebietes als Region ohne Barrieren (für Menschen mit Behinderungen und Einschränkungen)	Eukoba	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Aquakultur zur Flächen-einsparung		LWK	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Blended Learning Agrarservice		LWK	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Q-Koorts	NL/D onderzoek naar de effecten van inenting tegen Q-koorts en naar wat de invloed is van herhaalde vaccinatie NI/D Studie zu den Effekten von Impfungen gegen Q-Fieber und zu den Einflüssen wiederholter Impfungen.	Innatos Laboraties	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Community Breaking Barieers, 70 jaar vrijheid		Stichting Breaking Bariers	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Berufe mit Perspektive für junge Türkinnen und Türken	Aktiviteitenprogramma ter versterking van de arbeidsmarkt-participatie van Duitse en Nederlandse jongeren van Turkse afkomst. Aktivitätenprogramm zur Stärkung der Teilhabe am Arbeitsmarkt deutscher und niederländischer Jugendlicher türkischer Abstammung.	VIA e.V	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Afstemming (logistieke) arbeidsmarkt in grensgebied	Studie en activiteitenprogramma gericht op het opheffen van fricties op de arbeidsmarkt voor de logistieke sector in het grensgebied. Studien- und Aktivitätenprogramm mit dem Ziel Hindernisse auf dem Arbeitsmarkt für Logistiksektor abzubauen.		ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Baumschulproduktion		LWK	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	In die Mitte der Gesellschaft	In scholing/vorming investeren, armoede bestrijden; versterking van de participatie-kansen en –mogelijkheden van kinderen, jongeren en hun ouders. Armut bekämpfen; Stärkung der Teilhabechancen und -Möglichkeiten von Kindern, Jugendlichen und deren Eltern.	Esta Bildungswerk	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	ISOS	Gezamenlijke NL/D ontwikkeling van een opleiding tot sportverenigings-ondersteuner. Gemeinsame NL/D Entwicklung eines Ausbildungscurriculums – "(Sport)Vereinsassistentz"	Hogeschool Arnhem-Nijmegen	ERW			zurückgezogen/nicht mehr aktiv

II	Poortpassage	NL stations worden binnenkort volledig afgesloten; men kan enkel nog naar binnen of naar buiten met een NS OV-Card. Voor passagiers met een Duits reisprodukt zijn aanpassingen nodig; NL en D spoorbedrijven willen hiertoe een pilot in Arnhem. NL Bahnhöfe werden in Kürze vollständig abgeschlossen; man kann diese dann nur noch mit einer OV-Karte betreten oder verlassen. Für Reisende mit einem deutschen Reiseprodukt sind Anpassungen erforderlich; NL und D Bahnunternehmen möchten hierfür ein Pilotprojekt in Arnhem entwickeln.	NS	ERW				zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Wasserschutz	Rampenbestrijding extreem hoogwater. Katastrophenschutz extrem Wasserstände	Kreis Wesel/Gelderse Cie.	ERW				zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Ökonomische Effekte und potenzielle kooperativer Sportstättenentwicklung	Bundeling en analyse van data aangaande economische effecten en het synergie-potentieel van sport in het grensgebied en een leveren van een basis voor de planning van sportsteden en sportaanbod door gemeenten en sportaanbieders. Sammlung und Analyse von Daten über Wirtschaftseffekte und Synergiepotenziale des Sports im Grenzgebiet und eine notwendige Grundlage für die Sportstätten- und Sportangebotsplanung von Kommunen und Sportanbietern.	Hogeschool Arnhem-Nijmegen	ERW				zurückgezogen/nicht mehr aktiv
II	Euregioschool	Nu onderdeel project Nachbarsprache. Jetzt Bestandteil Projekt Nachbarsprache.	Euregio Reaalschule	ERW				zurückgezogen/nicht mehr aktiv

a) Stand van zaken windmolens Reichswald

De afgelopen twee jaar is het onderwerp windmolens in het Reichswald meerdere keren gethematiseerd tijdens de commissie-vergaderingen.

Afgelopen november is gemeld, dat de firma ABO Wind de vergunningsaanvraag voor de plaatsing van 12 windmolens in het Reichswald bij de Kreis Kleve heeft ingediend. Begin april heeft de Kreis Kleve bekend gemaakt, dat zij de vergunningsaanvraag van ABO Wind voor de plaatsing van windmolens in het Reichswald hebben afgewezen.

Op <https://www.kreis-kleve.de/de/bekanntmachungen/ablehnungsbescheid-von-windkraftanlagen-antrag-der-firma-abo-wind-ag-wiesbaden/> vindt u de toelichting op dit besluit van de Kreis Kleve. Eveneens is hier een korte Nederlandse verklaring gepubliceerd.

Dit betekent niet dat de windmolens er definitief niet komen. Tegen deze beslissing kunnen belanghebbenden binnen een maand in beroep gaan. Daarnaast wordt het Reichswald in het nieuwe Regionalplan nog steeds genoemd als regio voor windenergie.

Besluitvoorstel:
Ter kennisneming

b) Grensoverschrijdend openbaar vervoer (treinverbinding Arnhem-Emmerich-Düsseldorf)

Sinds 6 april is er weer een directe treinverbinding tussen Arnhem, Zevenaar, Emmerich en Düsseldorf. De trein rijdt 1 x per uur tussen Arnhem en Düsseldorf. Deze verbinding vormt een waardevolle aanvulling op het grensoverschrijdende openbaar vervoer in de Euregio Rijn-Waal.

Voor het Nederlandse traject (Arnhem – Zevenaar v.v.) kan gebruik gemaakt worden van de OV-chipknip. Voor het traject Arnhem/Zevenaar – Duitsland gelden de Duitse vervoersbewijzen van de VRR. Hiervoor zijn in Arnhem en Zevenaar Duitse kaartautomaten geplaatst.

Er vindt op dit moment nog overleg plaats over een verdere erkenning van de wederzijdse vervoersbewijzen. Zo zou het VRR-ticket mogelijkserwijs ook kunnen gaan gelden in het stadsvervoer in Arnhem en worden de mogelijkheden onderzocht om een OV-chipkaartpaal in Emmerich te plaatsen, zodat forenzen uit Elten, Emmerich en 's-Heerenberg hun Nederlandse vervoersbewijs kunnen gebruiken. De verwachting is dat deze wederzijdse erkenning nog enige tijd op zich zal laten wachten. Na de zomer vindt hierover een tweede gesprek plaats met de betrokken partijen.

Besluitvoorstel:

Ter kennisneming

c) Euregio-Wegwijzer

Tijdens de Euregioraadsvergadering op 24 november jl. is op initiatief van het Euregio-Platform voor raadsleden besloten om het programma Euregio-Wegwijzer vanaf 2017 opnieuw aan te bieden.

Euregio-Wegwijzer bereidt de deelnemers voor op het samenwerken over grenzen heen. Gemeenten vormen een belangrijke schakel in de stimulering van grensoverschrijdende samenwerking, zowel op bestuurlijk niveau als ook tussen ondernemers en werkgevers en werknemers.

Kennis over bestuurlijke, politieke, organisatorische, economische, arbeidsmarkts- en culturele structuren vormt de basis voor een succesvolle grensoverschrijdende samenwerking. Aangevuld met informatie over verantwoordelijkheden, beslissers, besluitvormingsprocedures wordt de deelnemers een breed pakket aan instrumenten geboden, dat zij kunnen inzetten in de samenwerking met het buurland. Naast het opdoen van kennis neemt ook het netwerken een centrale rol in.

Het programma bestaat uit vier onderdelen:

- Cursusprogramma
- Excursieprogramma
- Taalcursus Nederlands resp. Duits
- uitwisselingsprogramma

Alle (plv.) Euregioraads- en commissieleden, contactpersonen en Euregio-ambassadeurs hebben in maart een uitnodiging ontvangen.

Inmiddels hebben zich ca. 50 personen voor Euregio-Wegwijzer aangemeld. Het cursusprogramma is voor dit jaar volgeboekt. Ook zijn er al diverse aanmeldingen voor 2018. Ook voor de taalcursus en het excursieprogramma is veel belangstelling, maar hier zijn nog enkele plekken vrij. Ook voor het uitwisselingsprogramma zijn al een twintigtal aanmeldingen.

Besluitvoorstel:

Ter kennisneming

d) Uitslag Tweede Kamer verkiezingen Nederland

Op 15 maart vonden in de Nederland de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. In totaal hebben 13 partijen één of meerdere zetels in het parlement verkregen. De zetels zijn als volgt verdeeld:

▪ VVD	33 zetels (- 8)
▪ PVV	20 zetels (+ 5)
▪ CDA	19 zetels (+ 6)
▪ D66	19 zetels (+ 7)
▪ GroenLinks	14 zetels (+ 10)
▪ SP	14 zetels (- 1)
▪ PvdA	9 zetels (- 29)
▪ ChristenUnie	5 zetels (+ 0)
▪ Partij voor de Dieren	5 zetels (+ 3)
▪ 50PLUS	4 zetels (+ 2)
▪ SGP	3 zetels (+ 0)
▪ DENK	3 zetels (+3)
▪ Forum voor Democratie	2 zetels (+2)

Uit de Euregio Rijn-Waal zijn de volgende personen in de Tweede Kamer gekozen:

▪ René Peters, Oss	CDA
▪ Erik Ronnes, Boxmeer	CDA
▪ Evert Jan Slootweg, Bennekom	CDA
▪ Alexander Pechtold, Wageningen (Fraktionsvorsitzender)	D66
▪ Maarten Groothuizen, Nijmegen	D66
▪ Rob Jetten, Nijmegen	D66
▪ Lisa Westerveld, Nijmegen	GroenLinks
▪ Jeroen Dijsselbloem, Wageningen	PvdA
▪ Alexander Kops, Nijmegen	PVV
▪ Emile Roemer, Sambeek (Fraktionsvorsitzender)	SP
▪ Lillian Marijnissen, Oss	SP

Voor een meerderheid zijn minimaal 4 partijen nodig. Op dit moment bekijken de partijen VVD, CDA, D66 en GroenLinks of zij een coalitie kunnen vormen. De coalitieonderhandelingen worden als moeilijk gezien, maar men hoopt, dat er voor de zomer een nieuw kabinet is gevormd.

Op 14 mei vinden in Nordrhein-Westfalen de Landtagsverkiezingen plaats en op 24 november vinden de Duitse bondsdagverkiezingen plaats. Hierover zal t.z.t. worden bericht.

Besluitvoorstel:

Ter kennisneming

Presentatie I-AT - Interregional Automated Transport

In dit door de Provincie Gelderland geïnitieerde project I-AT gaat het concreet om de (door-) ontwikkeling van technische innovaties en oplossingen voor automatisch rijdende voertuigen. De hiervoor door het regionale MKB ontwikkelde knowhow op het gebied van automatiseringsprocessen, ICT, kunstmatige intelligentie, meet- en sensortechnologie voor de automotive- en logistieke sector dient duurzaam aan de regio te worden gebonden. Ten tweede wordt beoogd de technologische competentie op het gebied van autonoom rijden, de ontwikkeling van prototypen en de uitvoering van testreeksen in de regio verder uit te bouwen.

De testen met technieken voor automatisch rijden vinden in de Euregio Rijn-Waal plaats op oa. het vliegveld Weeze en in de foodvalley tussen Ede en Wageningen. De techniek van de automatische shuttlevoertuigen (WEPods) staat hierbij centraal.

Aansluitend aan de presentatie bestaat de mogelijkheid om deze automatisch rijdende shuttlevoertuigen te bezichtigen resp. aan een demonstratie/rondrit op het campusterrein deel te nemen.